ترجمه: قیس کبیر ۲۰۱۳/۰۲/۱۲

دانشمند فزیک اتمی پاکستان: جوامع اسلامی مجوعاً ناکام شده اند

بعد از تحولات در دنیای عرب، ممالک اسلامی هنوز هم آرامش نیافته، سروصدای اجتماعی و سیاسی از آنها به گوش میرسد. در همه جاه ها جریانات سیاسی بنیادگر در حال پیشرفت اند. به نظر فزیکدان اتومی پرویز هودبهائی جوامع اسلامی مجوعاً ناکام مانده اند. او این گمان خود را در مصاحبه ای با شپیگل آنلین تشریح میکند:

دختران و پسران محصل گرداگرد پرویز هودبهائی میرقصند. آنها چپن و کلاه دوکترا را به تن دارند. دختران کلاها را سر چادرهای خود جابجا کرده اند. چند لحظه قبل آنها از کامیابی شان در امتحانات باخبر شدند. اکنون محصلان میخواهند با هودبهائی، پروفیسور مشهورشان، عکس مشترک بگیرند.

پرویزهودبهائی فزیکدان اتومی یونیورستی قائدداعظم در اسلام آباد است. در اینجا او از دهۀ هفتاد به این سو آموزش میدهد. او خودش در پوهنتونهای معتبر اروپا و امریکا تحصیل کرده و تدریس نموده است. بخاطر دستآوردهای علمی به او جوایز مختلف اهدا شده اند. او از طریق فزیک علاقه به مسأیل سیاسی پیدا کرده است.

بطور مثال او از تمایل پاکستان به تسلیحات اتومی و رخنه کردن دین در ساحه های علمی، کلتوری و سیاسی انتقاد میکند. او با این موضع برای خود در اجتماع پاکستان، که به داشتن بم اتومی افتخار میکند، دشمنان زیاد ایجاد کرده است.

با آنهمه مشکلات او هیچ وقت در فکر مهاجرت از پاکستان نشده است. هودبهائی بحیث مسلمان در یک فامیل مسلمان به دنیا آمده است. اگر چه بساری از او نفرت و بعضیها در خفا به او علاقه ای زیاد داردند. او نمیخواهد دهن اش بسته شود. او در دفتر یونیورستی، که از مدتها معاش اش را نمیپردازد، میگوید: « من، چیزی را که فکر میکنم، میگویم و ثابت اش هم میکنم.» در دیوارهای دفتر اش عکسهای از فاجعه اتومی جاپان دیده میشوند و بالای میزاش کتابهای زیادقرار دارند. در مصاحبه ای ذیل با پرویز هودبهائی میخوانید، چرا وی نظر انتقادی در مقابل دین دارد و به نظر او آیندۀ جوامع اسلامی چگونه خواهد بود؟

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

سؤال: آقای هودبهائی شما مکراً از افراطی شدن مسلمانان هشدار میدهید. به اساس کدام دلایل این ادعای خود را استوار میسازید؟

هودبهائی: زمانیکه من به تدریس در اینجا در یونیورستی قائد اعظم در اسلام آباد در اوایل دههٔ هفتاد آغاز کردم، در تمام ساحهٔ یونیورستی تنها یک محصل اناث بود، که حجاب میپوشید. امروز تقریباً هفتاد در صد زنان حجاب میپوشند. تنها سی در صد عادی گشت و گذار میکنند.

سؤال: آیا محصلان اناث تان به این رفتارشان کدام دلیلی میآوردند؟

هودبهائی: من بعضی اوقات از آنها میپرسم، و یکتعداد زیادشان میگویند، اسلام از آنها این رفتار را تقاضا میکند. دیگران باز میگویند، آنها حجاب را به این خاطر میپوشند، که اکثر زنان این عمل را انجام میدهند. یکعده دیگر بیان میکنند، آنها خود را به امن احساس میکنند. وقتیکه در ایستگاه سرویس ایستاده باشند، کسی آنها را اذیت نمیکند.

سؤال: بنابرین نه تمایل به خدا و تعبیر سختگیری از دین؟

هودبهائی: البته; ما هم اکنون شاهد انقلاب کلتوری بزرگ در جهان اسلام هستیم. نه تنها پاکستان تحت تأثیر آن نرفته، بلکه کم و زیاد هر مملکت اسلامی. پاکستان تغییر میکند، افغانستان افراطی شده است، همچنان: ایران، عراق، بسیاری ممالک افریقایی و عربی، مصر، الجزایر، اینبار مالی. روزی در سوریه هم تنها زنان حجابپوش به چشم خواهند رسید. بگذارید به مجامع مسلمانان در اروپا و امریکا نظر بیاندازیم ـ آنها نیز به بیماری مشابه مبتلا شده اند. چرا؟ من فکر میکنم، یک کسی متوجه میشود، که با دیگران فرق دارد. معلوم میشود ضرورتی موجود است، تا کسانی خود را نشان بدهند، که نوع دیگر اند. حجاب چیزی دیگری مگر یک برچسب نیست، تا خود را جدا کرد. از این طریق بطور واضح نشان داده میشود: هویت من اسلامی است. این هویت ارتباط نزدیک با احساس ـ خود را قربانی تاریخ دانستن است. در تهه قلب نهفته مسلمانانِ میدانند، که ناکام مانده اند. من از این حالت روانی مخلوط ترس دارم، چون این احساس به رفتاری می انجامد، که صحیح نیست.

سؤال: شما جوامع اسلامی را مجموعاً ناکام میدانید. منظور تان چه است؟

هودبهائی: در تمام جهان تقریباً یک ونیم ملیارد مسلمان است ـ اما آنها در هیچ عرصه یک دستآورد اساسی نشان داده نمیتوانند. نه در بخش سیاسی، نه در بخش اجتماعی، علمی، هنری یا کلتوری. تنها چیزی که آنها با از خودگذشتگی انجام میدهند، عبادت وروزه است. ولی هیچ کوششی در بین مسلمانان دیده نمیشود، تا زنده گی خود را بین جوامع اسلامی بهتر بسازند. البته ناخودآگاه خودرا انسانها احساس میکنند، که این یک ناکامی جمعی است.

سؤال: دراین اواخر جریانی بنام بهارعرب رخ داد، زمانیکه انسانها ـ مسلمانها ـ کاملاً برای بهبودی زنده گی خود مبارزه نمودند.

هودبهائی: بهارعرب تنها جواب در مقابل سیستمهای استبدادی و مطلقه، یعنی عواملی که دنیای عرب را در تاریکی غرق ساخت، بود. اما اعتراضات درخواستی برای تجدد فرهنگی نبود. از اینرو نباید انتظار زیاد از این تحولات داشت. آزادی واقعی تنها زمانی رخ خواهد داد، که درعقبش تحولات سیاسی و دگرگونی کلتوری صورت بگیرد و تغییر طرز فکر را بدنبال داشته باشد. مسلمانان عرب باید عقیدهٔ وسیع اما غلط خود را، که علم یکی از انواع حامل عناصردین است، ترک کنند. این ذهنیت انشأالله، که خدا را مسئول همه چیز میسازد، تناقض به فکرعلمی است. گذشته از آن اخلاق کاری عربها خراب است. همیشه وقفه ها برای بجا کردن وظایف دینی وجود دارند. برای ایستادگی در

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

مقابل رقابت در دنیای معاصر اما باید مفاهیمی چون وقتشناسی و اطاعت از قواعد، که انسانها آنها را منصوب میکنند نه خدا، باید بطور اساسی بهتر شوند.

سؤال: آیا بخاطر همچون اظهارات تا حال تهدید شده اید؟

هودبهائی: تهدید نمیشوم، مگر زنده گی را بالایم سخت میسازند. هم اکنون مرا از یونویرستی علوم مدیریت لاهور، که آنجا من زمانی تدریس کرده ام، اخراج کردند. این یک یونویرستی بسیارعصری است. اما دراین جامعه حدودی وجود دارند، که تعین میکنند، چه چیز اجازه است، کسی بگوید. همچنان زنده گی در اینجا ـ اسلام آباد ـ برایم آسان نیست. بخاطریکه من کارمند دولتی هستم، نمیتوانند مرا اخراج کنند. اما برایم از ماه ها بدینسو معاش نمیدهند. حالانکه من تنها پابند به واقعیتها هستم: کدام اختراعات یا اکتشافات مهم را مسلمانها در طول هزار سال اخیر انجام داده اند؟ برق؟ امواج مقناطیسی؟ انتیبوتیک؟ ماشین سوخت؟ کمپیوتر؟ نخیر، هیچ. حد اقل کدام کاری نی کی تمدن جدید را پیش برده باشد. این یک واقعیت است. اگر اختیار بنیادگرایان باشد، کدام فرقی هم نمیکند. آنها فکرتاً هنوز هم در قرن دوازده هستند.

سوال: مگر مسلمانانی بسیار مترقی وجود دارند، آنهای که دنیوی یا سیکولار اند و به دنیای عصری ارج میگذارند. همچنان از نگاه روش دینی اکثر مسلمانان میانه رو اند. درمقابل این طبقه مسلمانان شما اکنون بی انصاف هستید.

هودبهائی: یقیناً کوششهای مترقی جویانه، که نیت ترقی جوامع شانرا داشتند، در نیمه قرن بیست موجود بود. پاکستان، زمانیکه در سال ۱۹۴۷ ایجاد شد، یک مفکوره جدید بود. جوامع کشورهای چون مصر، اندونیزیا، ایران علم و ترقی را یک پدیده خوب میدانستند. همه ای این چیزها حالا پایان یافته اند. این برگشت از تغیرات عوامل گوناگونی دارد. ملی گرایی عربی به مقصد نرسید. فلسطینیان حقیر نگهداشته شدند. وغرب بدون در نظرداشت تحولات مثبت در کشورهای اسلامی منافع خود را، مثلاً بدست آوردن تیل، دنبال کرد. وقتیکه همه چیز خراب شود، انسان متوجه خدا میشود.

سؤال: آیا شما معتقد هستید، این عوامل برای انتشار افراطی گری کافی اند؟

هودبهائی: بسیاری از مسلمانان از خود سؤال میکنند، که چرا دورهٔ جلال ما پایان یافته است؟ و جوابی که ملاها به آنها میدهند، اینست: بخاطریکه شما مسلمانان خوب نیستید؟ عبادت کنید! روزه بگیرید! زنان تان باید حجاب بپوشند! در باره تعبیرتان از اسلام فکر کنید! ولی: از این طریق هیچ پیشرفتی صورت نمیگیرد. ما شاهد نتایج آن هستیم. روزانه سنیان افراطی در پاکستان شیعیان را میکشند، بخاطریکه آنها را بی دین میدانند.

سؤال: به نظر شما راه درست کدام است، تا این رشد را متوقف کرد؟

هودبهائی: جوامع باید تجارب خونین خود را داشته باشند. از این طریق اروپا سیکولار شده است. در گذشته جنگهای میان کاتولیکها و پروتستانها رخ داده اند، و بعد از اینکه خون کافی ریخت، انسانها به سرعقل آمدند. من میترسم، ما هم اکنون این تجارب را سپری میکنم.

سؤال: با این همه ما باید حالا اینجا با بنیادگران کنار بیایم. نظرتان در باره مذاکرات با طالبان چه است؟

هودبهائی: آنهایی را که حاضر به مذاکره نیستند، بلکه به خشونت ادامه میدهند، باید بکشیم. بگذاریم به طالبان پاکستانی نظر بیاندازیم: آنها دو تقاضا دارند، اول اینکه پاکستان روابط خود را با امریکا قطع کند، و ما باید شریعیت را بحیث یگانه منبع قضا جاری بسازیم. آنها نه سرک، نه مکتب و نه کار میخواهند. آنها کاملاً مصالحه ناپذیر هستند.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

طبیعتاً نمیشود با آنها سخن زد. ما در سال ۲۰۰۹ در درهٔ سوات مشاهده کردیم، هرچند حکومت پاکستان موافقه میکرد، طالبان پیشرفت زیادتر مینمودند. باید به آنها واضح گفته شود: ما با شما تنها آنوقت مذاکره میکنیم، که سلاح خود را به زمین بگذارید. و چون آنها این کار را نخواهند کرد، باید با آنان جنگید. اگر کسی با طالبان مذاکره میکند، باید این کار را از موضع قوی بکند.

سؤال: آیا اگر حکومت پاکستان احتمالاً با طالبان به جنگ آغاز کند، از پشتیبانی مردم برخوردار خواهد شد؟

هودبهائی: وقتیکه در سال ۲۰۰۹ سؤال ایجاد شد، که آیا اردو در مقابل طالبان در درهٔ سوات جنگ آغاز کند یا نه؟ این موضوع با مقاومت شدید مردم مواجه شد. با آنهم اردو سوق شد. حالا زندگی مردم در درهٔ سوات از حاکمیت طالبان به مراتب بهتر است. من عقیده دارم، که بسیاری از مردم اردو را دوست ندارند، ولی آنها افراطیون را از آنها هم کمتر دوست دارند. من متقاعد هستم، که یک عملکرد نظامی ممکن است.

سؤال: تا چه حد درجه افراطی شدن نظامیان در اردو، که از نگاه سرعت مجهزشدن به تسلیحات اتومی سریعترین در جهان میباشد، بلند است؟

هودبهائی: اردو، در ترکیب خود، فرق چندان با جامعه ندارد، که از آن نظامیان خود را انتخاب میکند. جامعه پاکستان به اسلام یک موقف قایل شده است، و همچنان این موضوع در اردو هم جای خود را دارد. از اینرو اردو با مشکلات روبرو است. افسرانی وجود دارند، که خود را عضو اردوی پاکستان میدانند. همچنان افسرانی هم اند، که خود را بحیث عضو سپاه اسلام مشاهده میکنند. قوتهای دنیوی (سیکیولیری) داخل نیروهای نظامی این حالت را با نگرانی تماشا میکنند، ولی آنها راه حلی به این چالش ندارند.

پایان

http://www.spiegel.de/politik/ausland/interview-mit-dem-pakistanischen-atomphysiker-pervez-hoodbhoy-a-879319.html

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ